

PRINCIPESA ILEANA A ROMÂNIEI

TRĂIESC DIN NOU

ediția a doua revizuită

Traducere din limba engleză
Diana Stănciulescu

editura
Σοφία

București

Cuprins

Introducere.....	7
Prolog la noua ediție	9
Cuvânt înainte.....	17
Din toate puterile	19
Suflet pierdut.....	21
TRĂIESC DIN NOU.....	23
Cuvânt de încheiere.....	401
Epilog	405
Postfață	413

Introducere

bștea mănăstirii noastre întâmpină cu multă bucurie și recunoștință republicarea de către Editura Ancient Faith a cărții *Trăiesc din nou*, care nu a mai fost tipărită de mai multe decenii. Credem că autobiografia fondatoarei mănăstirii noastre, maica Alexandra, Principesa Ileana a României, va vorbi pe sufletul multor cititori contemporani și le va fi izvor de inspirație. Cele scrise de ea după numeroase reflecții și cu sinceritate ne oferă șansa de a vedea inima ei iubitoare, firea hotărâtă și profunda sa credință în Dumnezeu, iar noi toți, monahiile și pelerinii de la mănăstirea americană pe care a înființat-o, precum și cei care trăiesc în iubita ei Românie, putem culege roadele duhovnicești ale strădaniilor, lacrimilor și rugăciunilor sale.

Citind această carte, veți înțelege mai bine istoria Europei, povestită din interior, din perioada 1920-1948. Veți înțelege mai bine și cum o creștină poate preface încercările, adversitățile, eșecurile – chiar și prigoana – în trepte ale unei creșteri duhovnicești și în șanse de a-și trăi viața potrivit Evangheliei lui Iisus Hristos. Sunt sigură că vă va mișca și vă va impresiona. Și am convingerea că vă va inspira să vă trăiți propria viață cu mai multă râvnă și hotărâre de a face voia lui Dumnezeu, indiferent de împrejurările pe care El vi le va rândui.

Dorim să le mulțumim editorilor de la Ancient Faith, precum și personalului lor foarte competent; dintre ei, îl amintim pe John Madex, CEO, care ne-a ajutat foarte mult, ne-a sprijinit

și ne-a încurajat de-a lungul multor ani. De asemenea, Katherine Hyde, directoarea editorială, care a îndrumat-o pe maica Magdalena în sarcina ei de a aduna și a selecta materialele și fotografiile de care a fost nevoie pentru această nouă ediție, precum și pentru editarea acestui text. Îi mulțumim preacucernicului pr. dr. Remus Grama pentru alcătuirea *Prologului* foarte grăitor și care vă va călăuzi în lectura cărții, oferindu-vă un context istoric adecvat. Nepoata Principesei Ileana, Ileana Habsburg-Snyder, ne oferă o mărturie mai personală, ceea ce va face și protoprezbiterul Laurence Lazar, a cărui familie a cunoscut-o pe maica Alexandra preț de mulți ani.

Mulțumiri speciale pentru epilogul cu amintiri personale și plin de înțelepciune aducem iubitului nostru Arhiepiscop Nathaniel al Episcopiei Ortodoxe Române din America, care i-a fost prieten duhovnicesc și sfătuitor maicii Alexandra în anii înființării mănăstirii noastre.

Fie ca toți cei care citesc *Trăiesc din nou*, autobiografia unei femei din lume – dar fiică a lui Dumnezeu –, să învețe să facă la fel ca ea: să își trăiască viața din plin, urmând poruncile lui Dumnezeu și înfăptuind clipă de clipă chemarea lui Hristos! Sfințenia, ne-a spus ea cândva, înseamnă mai cu seamă să faci orice îți stă înaintea chiar acum, fără să te opui vocii lui Dumnezeu.

*Maica Christophora,
stareța mănăstirii Schimbarea la Față
Ellwood City, SUA
Pogorârea Sfântului Dub, 2017*

Prolog la noua ediție

Intrucât am avut binecuvântarea de a o cunoaște și a o ajuta pe autoare în anii în care s-a retras în Ellwood City, mă simt onorat și, trebuie să mărturisesc, smerit și cu inima strânsă atunci când mă apropii de acest subiect. Însă, având în vedere importanța acestei noi ediții și respectul adânc pe care i-l port maicii Christophora, egumena mănăstirii cu hramul Schimbarea la Față, am fost de acord să vă împărtășesc pe această cale câteva gânduri.

Din cartea *Trăiesc din nou* țâșnește un har dătător de putere, ca un izvor de apă proaspătă din Carpați. Este o carte plină de reflecții adânci și împletite cu rugăciuni ale cuiva care a trăit atât momente de măreție, cât și de umilință, cu o demnitate rar întâlnită astăzi. În paginile acestei cărți, Principesa Ileana își înconjoară cititorul cu dragostea de viață care o caracteriza atât de bine, cu o sinceritate uluitoare și cu o discreție nobilă și înduhovnicită. Cu alte cuvinte, această carte vă invită să trăiți istoria, cu dramele ei, de la dragoste până la jertfă. Veți fi purtați în intimitatea camerelor regale din castelele României, unde a crescut tânăra Principesă Ileana („Domnița”, cum îi spunea cu mult drag poporul ei). Personalitatea sa a fost formată și rafinată în spiritul cel mai autentic pe care îl putea oferi o cultură monarhică europeană: a studiat artele și științele politice, a învățat limbi străine, a călătorit, a navigat, a zburat cu avionul, a condus mașini și a cucerit Carpații și, bineînțeles, a cunoscut îndeaproape capetele încoronate ale lumii. Și totuși a rămas apropiată de țărani ro-

mâni, pe care îi adora și al căror costum popular îl purta cu mulțată mândrie și cu un adânc sentiment de demnitate.

S-a născut în 1909, iar părinții ei au fost la scurt timp încoronați ca Regele Ferdinand Hohenzollern-Sigmaringen și Regina Maria a României. Aceștia au condus România între anii 1914 și 1927. Tatăl ei, Ferdinand, a fost nepotul regelui anterior, Carol I Hohenzollern (1866-1914), căsătorit cu Regina Elisabeta. Regina Maria s-a născut în Edinburgh, ca Princesă a Marii Britanii și a Irlandei, fiind nepoata Reginei Victoria. De asemenea, era verișoară primară cu Regele George al V-lea al Angliei, iar mama ei era verișoară primară cu Țarul Nicolae al II-lea. Princesea Ileana era așadar înrudită prin sânge cu multe familii regale. În familia restrânsă, a fost sora Regelui Carol al II-lea de România (1930-1940) și mătușa Regelui Mihai¹ (1940-1947), care a fost silit să abdice de către comuniști în 1947. Povestea nu se oprește aici. Sora ei, Elisabeta, a fost regina Greciei, fiind căsătorită cu Regele George. O altă soră a ei, Maria, a devenit soția Regelui Alexandru I al Iugoslaviei. Așadar, cu o mamă căreia i se spunea pe bună dreptate „soacra Balcanilor” și cu bunici, mătuși și unchi în toate țările de seamă ale Europei, la rândul ei s-a căsătorit cu Arhiducele Anton de Habsburg în 1931, primind și titlul de Mare Ducesă a Austriei.

Primul Război Mondial, cu toată cruzimea lui, a adus mulțată suferință în Europa. În timp ce unele țări au fost șterse de pe hartă de către nemți, România a fost redusă la teritoriul Moldovei, provincia sa de la est. Pierderile mari cauzate de război și condițiile inadecvate ale spitalelor au adus după sine epidemii și o serie de greutăți. În mijlocul acestor situații disperate, Regina Maria a devenit un simbol al încurajării soldaților răniți, precum și al populației afectate. Compasiunea reginei a lăsat o amprentă adâncă asupra Princesei Ileana. Atunci când reme-

¹ Rege al României între 20 iulie 1927 și 8 iunie 1930, precum și între 6 septembrie 1940 și 30 decembrie 1947 (*n. trad.*).

morează această perioadă, principesa scrie: „Probabil în aceste vremuri a fost sădit interesul meu pentru îngrijirea bolnavilor și munca de la spital.” Prin lucrarea lui Dumnezeu și prin influența plină de grație a Reginei Maria asupra politicii europene, România a ieșit din război reunită cu toate provinciile sale istorice. Președintele SUA Woodrow Wilson și românii-americani erau foarte conștienți de rolul reginei în salvarea țării ei de la distrugere. Pentru a onora acest rol, la invitația președintelui SUA, în 1926, Regina Maria și Principesa Ileana au făcut un tur al Americii pentru prima oară, acordându-li-se toate onorurile regale, inclusiv o paradă în New York City.

Între 1920 și 1929 au fost ani de prosperitate pentru tânăra principesă, când a trăit în aura de lumină a părinților ei, devenind tot mai frumoasă, mai înțeleaptă și mai înduhovnicită. Este perioada în care artiștii îi pictau portretul, iar oamenii de rând o iubeau pentru modestia ei. Mai târziu, în anii exilului, va tânji după pacea și simțământul de ocrotire pe care i le-au inspirat mereu țaranii. Palatul regal din Cotroceni avea o biserică, iar Palatul Peleş era aproape de mănăstirea Sinaia, unde ea se ruga și unde s-a apropiat de Dumnezeu. De asemenea, iubea mănăstirile pe care Regina Maria le-a elogiat în *Oda* închinată României. De fapt, Castelul Bran, pe care ulterior îl va moșteni de la mama ei, avea, la rândul său, o biserică de lemn în apropiere. Familia Regală a fondat catedrale, alegând biserica istorică de la Curtea de Argeș, a legendarului Meșter Manole, ca loc de veci. În linii mari, aceasta este lumea în care a crescut Principesa Ileana.

În anii '30, când fratele ei, Regele Carol, și-a uzurpat propriul fiu, Principesa Ileana, populară și foarte îndrăgită, s-a mutat în München și apoi în țara soțului său, în Mödling, lângă Viena. În primii zece ani de căsnicie a născut șase copii. Odată cu ocuparea Austriei de către nemți și mobilizarea lui Anton în aviație, viața a devenit mult mai grea. Dar Principesa Ileana a găsit mereu resurse pentru a-i ajuta pe alții, de la cei săraci

și nevoiași din Sonnberg, unde familia ei a cumpărat un castel vechi, până la soldații români răniți care se aflau în Viena. Moartea neașteptată, în 1938, a Reginei Maria a îndurerat-o profund pe Ileana. Totuși, moștenirea reginei a continuat să trăiască în fiica sa altruistă. În cel de-al Doilea Război Mondial, când austriecii au fost ocupați de naziști, Ileana se afla adesea în vizorul Gestapo-ului. În ciuda acestui fapt, ea și-a transformat confortabilul castel într-un spital și a devenit, din proprie inițiativă, îngrijitoarea răniților „nu prin instruire, ci din vocație”, după cum va mărturisi deseori mai târziu.

Data fiind creșterea incertitudinii politice, în 1943 se reîntoarce în România, unde se simțea acasă și mai în siguranță. Între timp, Regele Carol al II-lea a fost înlocuit de la conducerea statului de mareșalul Ion Antonescu, iar România era copleșită de război, bombardamente și multă suferință. După ce s-a instalat la Castelul Bran (primit ca dar de nuntă de la mama ei), a lucrat întâi în gara din Brașov oferindu-le supă fierbinte călătorilor. Sacrificiile pe care le-a făcut cu tenacitate pentru cei răniți și nevoiași i-au transmis o lecție profundă a credinței: „Am învățat că, acolo unde există credință în Dumnezeu, lucrarea Lui poate fi săvârșită.” Dorința ei arzătoare era să îi ajute pe cei strâmtorați și să vindece rănilor compatrioților săi. Mănată de această dorință, a deschis un spital lângă Castelul Bran și l-a plasat sub protecția inimii Reginei Maria. Cititorii ar putea rămâne surprinși că, în ultimul ei testament, Maria, „Regina romantică”, a lăsat moștenire inima ei poporului român. Așezată într-o cutiuță de argint și păstrată inițial în reședința ei de vară de la Balcic, la malul Mării Negre, acest dar prețios i-a fost adus principesei la Bran și a fost pus într-un sanctuar săpat în stânca unui munte din apropiere. Au procedat așa pentru ca țărani să o poată vizita mai ușor pe regina lor dragă.

Asemenea mamei ei, Principesa Ileana a fost atașată de România și de poporul său. Iată ce scrie ea: „Noi, românii, suntem

atașați de pământul patriei noastre și nu ne putem simți ca acasă în nici un alt loc din lume.” Acesta este motivul pentru care, în timpul nașterilor, punea sub pat un vas plin cu pământ românesc pentru a se asigura că și copiii ei sunt născuți pe pământ românesc. Într-o altă mărturie a iubirii sale pentru țară, mai scrie: „Am fost crescută ca parte și părtașă a destinului țării mele. (...) România a fost și rămâne dragostea vieții mele, motivul pentru care trăiesc.”

Însă această legătură cu pământul a fost curmată cu brutalitate când Regele Mihai a fost alungat din România de comuniști în 1947. Pentru autoarea acestei cărți, aceasta a fost „o condamnare nu la moarte, ci la o viață de muribund” și în anii care au urmat a trebuit să o depășească. Luând doar câteva bagaje, după ce s-a rugat în genunchi alături de țărani, ea și copiii ei au trebuit să plece din Castelul Bran care îi era atât de drag și să găsească un refugiu mai întâi în Buenos Aires, apoi în Statele Unite ale Americii. Mănată de credința și de curajul care fac parte din Ortodoxie, dar și de un optimism incurabil, a susținut prelegeri în multe locuri din SUA și a scris despre România și despre credința ei. După ce a pierdut lumea în care a trăit și, mai cu seamă, după pierderea fiicei sale, Maria-Ileana, care a murit într-un accident cumplit, și după ce ceilalți copii ai ei s-au făcut mari, a venit pentru ea timpul unui discernământ profund. Acesta a culminat cu decizia ei de a se călugări. A plecat din New England la o mănăstire din Franța, unde a îmbrăcat îngerescul cin monahal, fiind călugărită cu numele de maica Alexandra.

Dacă, în primii ani, exilații români au căutat la domnița lor încurajări, acum toți românii-americani o priveau cu și mai mult respect, ca pe iubita lor maică Alexandra. A vizitat diverse parohii și a menținut comunicarea cu Arhiepiscopul Valerian, cu preoții și cu credincioșii din Vatra Românească și din alte locuri. Inspirată de o credință altruistă, a continuat să îi slujească pe alții. Astfel, ea a întemeiat prima mănăstire românească

de maici din SUA în Ellwood City, Pennsylvania. În dealurile de acolo a regăsit ceva din farmecul transfigurat al orașelului Bran, încercând aici să îi călăuzească și pe alții pe cărarea multor schimbări prin care ea trecuse deja. Aici am cunoscut-o în 1982, când – spre deosebire de mănăstirea bine întemeiată de astăzi – viețuirea era încă foarte modestă.

Odată am vizitat-o pe maica Alexandra la spitalul St. Elizabeth din Youngstown, Ohio și mi-a dăruit o carte. Mi-a împărtășit atunci visul ei de a înălța o troiță de lemn în memoria victimelor comunismului. Își dorea să încrusteze pe troiță câteva dintre numele românești cele mai simbolice. Am convenit atunci să fie incluse nume precum Ion, Petru, Vasile, Gheorghe și Niculae. În perioada aceea era acaparată de traducerea poeziilor numeroșilor români care au căzut victime comunismului, traduceri pe care le-a și publicat. Mai târziu, am avut binecuvântarea de a le lua interviu, ei și părintelui Roman Braga, pe tema rugăciunii.

În 1990, după căderea comunismului și după 10 ani departe de țară, am vizitat România. M-a rugat, după ce m-am întors, să îi confirm dacă și ea ar putea merge în siguranță. Nu mai fusese în România din 1948. După evaluarea mea pozitivă și, poate, în urma altor sfaturi mai avizate, a simțit că trebuie să viziteze și ea România, lucru pe care l-a și îndeplinit. Când s-a întors, ne-a povestit despre pelerinajul emoționant la Curtea de Argeș și la Bran. Nu am uitat până astăzi că un țăran i-a dăruit un coș cu mere roșii, culese din același pom din care tatăl lui îi oferise fructe Regelui Mihai, la plecarea lui din 1947. În timp ce îmi povestea aceste lucruri, s-a înduioșat și mi-a spus: „Părinte dragă, am mușcat cu poftă din acel măr și atunci am simțit că sunt iarăși legată de țară.” În ochii ei albaștri s-au ivit două lacrimi strălucitoare. Au trecut mai puțin de trei luni și un accident în urma căruia și-a fracturat șoldul i-a adus sfârșitul. Dar misiunea sa a fost îndeplinită. Slujba de înmormântare a fost oficiată de Episcopul Nathaniel – tânăr, pe atunci –, pe care ea îl stima foarte mult.

Trăiesc din nou aduce laolaltă nu doar suișurile și coborâșurile vieții unei principese, ci și epopeea biruinței credinței adevărate în fața adversităților. În acest sens, titlul este foarte grăitor. *Trăiesc din nou* a fost scrisă având în minte cititorii americani. Cartea ne dezvăluie firul vieții unei principese tinere, de la pacea din reședința regală la spitalele din timpul războiului, rău-mirositoare și pline de paraziți. Ne mărturisește cum s-a stins lumea de altădată și cât s-a zbatut să dea un sens deplin vieții prin slujirea aproapelui. Textul ar putea reprezenta un document puternic în vederea unei viitoare canonizări a acestei prințese românce, precum a Maicii Tereza, care, la rândul ei, a găsit sensul vieții în trăirea Evangheliei. Ne insuflă credință și, cu realismul său dramatic, îl schimbă și pe cititor. Cu tăria caracterului său, Principesa Ileana a fost o provocare pentru lașitatea comuniștilor fără Dumnezeu, pe care, îndurerată, îi vedea cum se înstăpânesc peste țara ei. Cândva i-a reproșat unui necredincios: „Chiar dacă negi existența lui Dumnezeu, nu Îl poți evita.”

Din acest motiv, cartea nu este un basm, o poveste romanțată a unui membru al Casei Regale. Ci este, de fapt, un scenariu inspirat pentru un film încă nerealizat și o perspectivă profundă asupra Europei din prima jumătate a secolului al XX-lea, în care firul roșu îl constituie istoria României și drama ei. Povestea Domniței Ileana, care a devenit o soră de caritate și o mijlocitoare pentru soldații răniți, care servea călătorii cu supă caldă în gara din Brașov și care apoi a slujit lui Dumnezeu ca maică în America poartă un mesaj profund al credinței.

La fel ca medicii fără frontiere din zilele noastre, chemarea sa a fost să slujească: Domnului, regelui și poporului său. Slujirea ei a fost menită să prefacă și să-i ajute să regăsească sensul pe cei simpli, pe cei răniți, pe cei umili și, mai târziu, pe cei exilați. Toate acestea au ajuns la o culme după moartea ficei ei, Maria-Ileana, când s-a decis să se retragă într-o mănăstire din Franța pentru a reflecta mai adânc. Acela a fost momentul în care a ales

să-I urmeze lui Hristos și mai profund, într-o slujire desăvârșită față de El și față de semenii. Misiunea ei în lumea aceasta a fost să ducă mai departe zestrea primită de la iubita sa mamă, Regina Maria, cu noblețea și altruismul strămoșilor ei, altoite ființial pe etosul românesc reprezentat de Meșterul Manole.

Pr. Remus Grama